

Abhaasias katkes eestikeelne haridus

Abhaasia Salme ja Sulevi elanikud paluvad Eestilt abi, sest esmakordselt terve sajandi vältel on neis külades katkenud eesti keele õpetus.

"Väikeste lastega on eesti keeles kergem rääkida. Eesti keel on õrnem," leiab 28-aastane Liia, kes ise on juba segaperes üles kasvanud.

Eesti Rahva Muuseumi küsitlusele vastasid mitmed väljarännanute järeltulijad, et eesti keelt kõneldakse nende suguvõsades veel vähemalt kaheksakümne aastat.

Nüüd on Sulevi ja Salme elanikud koostanud abipalve haridusminister Mait Klaassenile. Nad küsivad, kas Eestile oleks jõukohane abistada emakeelsete õpikute saatmisega, palga maksmisega kahele-kolmele õpetajale või koguni mõne noore õpetaja lähetamisega.

"Eesti keelt on siin õpetatud 113 aastat ja nüüd tekkis esimest korda olukord, kus meie lastel pole võimalik koolis eesti keelt õppida isegi mitte emakeeletundides," selgitas Kaukaasia eestlaste kontaktisik Sotšis Hugo

Reiljan. "Meil ei ole õpetajale raha maksta."

Õpetaja Irma Nugis, kes möödunud aastal veel Sulevis eesti keelt õpetas, saab tänavu 60-aastaseks. "Nugis ütles, et tal ei ole enam lihtsalt võimalik tasuta lapsi õpetada, vaja on elatist teenida," lausus Reiljan.

Sulevi kool lõpetas eelmisel õppeaastal oma tegevuse rahapuuduse tõttu. Külas on 12 koolilast, neist 10 eestlased. Salmes ja Getšripšis (endine Leselidze) on kokku 30 eesti koolilast. Salmes töötab kool, kuid eesti keelt ei õpetata enam ka seal.

Reiljan sõnul on Salmes ja Sulevis eesti keelt õpetatud ja osatud kauem kui näiteks Suhhumi piirkonna eesti külades. Praegu on neisse elama jäänud ligi 300 inimest.

Kui Reiljan kunagi Sulevi koolis õppis, nägid koos eesti lastega eesti keele tundides vaeva ka mägirahvaste pojad-tütred. Praegu ei oska eesti keelt kahjuks ka paljud eesti päritolu lapsed. Seetõttu sobiks kasutada niisugust õppekava, kus mitmes vanuses lapsed saavad üheskoos eesti keele algteadmisi.

"Me ei tahagi, et igaiüks võiks eesti keeles Tartu Ülikooli sisse astuda. Peaasi, et eestlane räägiks, loeks ja kasvõi vigadega oskaks ka kirjutada eesti keeles," ütles Reiljan.

Abhaasiasse rännanud eestlased rajasid Salme ja Sulevi külad aastail 1884. ja 1885. Lapsi hakati kohe õpetama emakeeles. Esialgu jagas õpetust mõni haritum külamees, edaspidi ehitati koolimajad ning telliti ajalehekuulutuste kaudu Eestimaalt eriharidusega kooliõpetajad. 1992. aastal puhkenud Abhaasia–Gruusia sõja tõttu on isegi telefoniühendus Abhaasiaga katkenud, rääkimata vabast võimalusest piiri ületada.

"See, kuidas meie inimesed saaks Eestisse sõjapakku toimetada, oli ainult väike osa meie probleemidest. Kõige tähtsam on leida vastus küsimusele, kuidas eestlased saaksid siin edasi elada," ütles Reiljan.

Reiljan otsib praegu sõjas laialipillatud eestlasi. Enne sõda elas kogu Kaukaasias tema hinnangul 4500 eestlast. Praegu oletab Reiljan, et neid on Abhaasias 500 ja Sotšis üle 800.

ANU JÕESAAR